

Solidaritet i den tidlige kristenhed

"En ren og ægte gudsyndelse er, for Gud, vor Fader, at tage sig af faderløse og enker i deres nød og bevare sig selv uplettet af verden" (Jak 1,27).

Hovedtanke

Deres herres lidelse og opstandelse førte til, at de første kristne opbyggede et solidarisk fællesskab.

Introduktion

Janusz Korczak (1878-1942) var søn i en jødisk advokatfamilie. Udover at være læge var han også forfatter. I 1901 udkom hans bog "Kinder der Strasse" ("Gadebørn"), der – som noget helt nyt – i litterær form beskæftigede sig med gadebørns skæbne. I 1912 overtog han ledelsen af "Dom Sierot" i Warscawa, en institution for forældreløse jødiske børn, indrettet efter hans egne forestillinger. Her forsøgte han at praktisere grundlæggende børnerettigheder, blandt andet barnets ret til respekt og retten til at være den, man er. Indtægterne fra hans forfattervirksomhed kom fattige og omsorgssvigtede børn til gode. Hans væsentligste pædagogiske værk er: "Wie man ein Kind lieben soll." ("Hvordan man bør elske et barn").

I august 1942 blev institutionens ca. 200 børn hentet af SS og transporteret til udryddelseslejren Treblinka. Korczak var klar over, det betød den visse død, men han ville ikke redde sig selv og lade børnene i stikken. Han og hans medarbejder Stefania Wilczynska insisterede på at følges med dem. For at være nær hos dem og lette angsten for overgangen fra liv til død fulgte han dem helt ind i gaskammeret.

Den måde, Korczak identificerer sig med de svageste i samfundet på, er rørende. Det er et eksempel på den uselviske hengivenhed, hvormed Jesus ofrede sit liv for "sine". Jesu opofrende kærlighed til de fortabte har som intet andet gjort mennesker til sande Kristi efterfølgere. Det er ikke så underligt, at også den tidlige kristenhed var kendetegnet ved en bemærkelsesværdig solidaritet.

Det at identificere sig med de svageste er ikke forbeholdt kristne og er aldrig en selvfølge. Da omsorg for nødlidende er et af Guds karaktertræk, er dette også en eviggyldig opgave for Jesu menighed, som den igen og igen bør tage på sig.

En ny form for fællesskab

ApG 2,42-47;
4,32-37

Hvilken indflydelse havde den frelse, som Kristus havde skænket dem, på de første kristnes liv?

Baggrund

Kernen i menigheden i Jerusalem stammede sammen med deres familier for størstedelens vedkommende fra landlige områder i Galilæa (sml. ApG 2,7; 13,31). De kunne ikke uden videre tjene til livets ophold inde i byen. Og i deres omgivelser var man dem ikke særligt venligt stemt. De var afhængige af hjælp til deres liv og deres missionsopgave. Desuden opfattede de kristne i Jerusalem sig selv som endetidens Israel, frelst af Guds nåde og fyldt af Helligånden. Her skulle der ifølge 5 Mos 15,4 ikke findes fattige længere.

Taknemmeligheden og glæden over frelsen og forventningen til den kommende fuldendelse medførte en dyb fællesskabsfølelse, hvor man var forpligtet på det største bud, buddet om kærlighed til Gud, og også forsøgte at leve op til det lige så vigtige bud, kærlighed til næsten. Nogle hjalp menigheden og dens mindre bemidlede trosøskende ved at sælge deres ejendom. At Josef fra Cypern nævnes særskilt, kunne tyde på, at dette ikke var en generel ting, men at det skete i visse tilfælde.

Til fordybelse

Vers 33, der er placeret mellem versene 32 og 34, hentyder muligvis til, at der er en stærk sammenhæng mellem menighedens adfærd og Herrens opstandelse. Den, der på grund af opstandelsen er blevet overbevist om det sande liv, hænger ikke længere selvisk ved sine jordiske besiddelser (sml. Kol 3,1-4; Luk 12,34). Omvendt kan budskabet om Herrens opstandelse forkyndes med stor styrke af en menighed, der tror og lever på den måde (SEB 1617).

Til eftertanke

Gud, tag nu magten i vores indre,
gør os til redskaber for din fred.
Lad ingen magter i verden hindre
os i at leve i kærlighed.
Da lykkes livet i lyst og nød,
da synger hjertet i liv og død!
(Hans Anker Jørgensen,
Salmebogen, nr. 96, v. 9)

Tabithas tjeneste og vidnesbyrd

ApG 9,36

Hvilken rolle spillede Tabitha i sin menighed?

Baggrund

Peter, der ledte missionen blandt jøderne, udnyttede en periode med fred til at besøge menigheder i hele landet. De mirakler, der skete, viste den opstandnes magt og kaldte mennesker til omvendelse og til troen på Kristus. Det er typisk for Lukas, at der umiddelbart efter en beretning om en mands helbredelse følger en beretning om en kvinde, der bliver helbredt (sml. Mark 5).

Tabitha (gazelle) tog sig af de fattigste i menigheden og brugte sin formue til at købe tøj til dem. Således har hun sikkert været en særlig støtte for enkerne (sml. 6,1). Peter finder enkerne samlet i salen ovenpå. Det er påfaldende, at Tabitha betegnes som kvindelig discipel (v. 36). Dette begreb forekommer kun dette ene sted i NT og betegner, jf. Matt 28,19, det tilhørsforhold til Jesus som Messias, der fås ved tro og dåb.

Til fordybelse

Der er mange ubesvarede spørgsmål, hvad Tabitha angår. Var hun velhavende, måske endda ejer af en virksomhed, der fremstillede tøj? Eller var hun enlig, uafhængig eller måske selv enke? At hun bliver karakteriseret som kvindelig discipel, som udlever sin tro og sin fromhed gennem socialt engagement og velgørenhed, gør hende til et forbillede og en nærmest ideel efterfølger af Jesus. Beretningen understreger kraften i hverdagens solidaritet og praktiske tillid til Gud, der viser sig at være stærkere end døden.

”Tabitha havde været en stor hjælp for menigheden, og Gud fandt det rigtigt at hente hende hjem fra fjendens land, for at hendes flid og dygtighed stadig kunne være til velsignelse for andre, og også for at han ved denne åbenbaring af sin magt kunne styrke Kristi sag” (Ellen White, *Mesterens Efterfølgere*, Dansk Bogforlag, s. 74).

Til eftertanke

Hvilke muligheder har jeg for at støtte mennesker, der har brug for hjælp?

Hjælp til nødlidende

Gal 2,7-15
2 Kor 8,1-15

I hvilken sammenhæng får støtten fra de hedningekristne menigheder til de fattige i Jerusalems menighed særlig betydning?

Baggrund

"Menigheden i Jerusalem var i krise, også når man ser bort fra tider med forfølgelse. For det første var de fattige i overtal i den første kristenhed. De havde især haft øre for det glade budskab. For det andet udstedte synagogen snart en boykot over for alle, der tilbad den korsfæstede 'forbandede'. Således blev fattigforsorgen en af de første opgaver for urmenigheden. Den opgave oversteg snart deres kræfter. Paulus opfyldte derfor uforbeholdent og med glæde det ønske, der kom fra menigheden i Jerusalem ... for ham var pligten til næstekærlighed et naturligt udtryk for troen" (WStB, Hans Brandenburg, *Der Brief des Paulus an die Galater*, Berlin 1964, 46).

"At der skulle samles ind blandt de paulinske missionsmenigheder til fordel for menigheden i Jerusalem, blev besluttet på apostelmødet i Jerusalem (Gal 2,10), og indsamlingen blev gennemført i løbet af Paulus' såkaldte tredje missionsrejse (sml. 1 Kor 16,1-4; Rom 15,25-26). Indsamlingen er både en hjælp til de menighedsmedlemmer, der er kommet i nød på grund af sult eller salg af deres ejendom (ApG 2,45), og en tak fra de hedningekristne menigheder for den velsignelse, de har erfaret fra Jerusalem. Den bliver således et tegn på enheden de kristne menigheder imellem (sml. 9.12-13). Paulus fremhæver over for korintherne menighederne i Makedonien (Filippi og Thessalonika) som eksempler. Han kalder hjælpeaktionen for en 'nåde', henholdsvis 'en følge af nåden' (det er den ordrette oversættelse af det anvendte ord: 'Wohltat' – Lutherbibel)" (SEB 1724). NB! Dansk autoriseret oversættelse siger "indsamling". ("Wohltat" = velgerning)

Til eftertanke

Har jeg råd til at bidrage til "ligevægten" i denne verden?

Praktiseret gudstjeneste

Rom 12

Hvad bør kendetegne et liv, der skyldes Guds barmhjertighed?

Baggrund

Efter at Paulus i sit brev udførligt har beskrevet frelsesplanen, kommer han ind på de praktiske følger for troende menneskers livsførelse. Det må være Guds erfarede barmhjertighed, der er drivkraften og årsagen til et kristent liv. Når man selv har fået så meget foræret, bør man som kristne også være der for hinanden med sine gaver. Det gælder også for organiseret hjælpearbejde og for sociale tjenester (det, Luther kalder "embeder"), at man er gavmild og barmhjertig over for de svage.

Formaningerne i versene 9 til 21 drejer sig om fællesskabet og adfærden over for udenforstående. Den røde tråd er kærlighedsbuddet. Fordi de tit må finde sig i uret, opfordrer Paulus dem til at være tålmodige i tider med vanskeligheder og forfølgelser og at tage sig af de nødlidende plus – hvor end det er muligt – at stifte fred og reagere med venlighed og forbøn for på den måde at overvinde det onde med det gode.

Selve problemet med den uret, der er vederfaret dem, er dermed ikke løst, men kan overlades til Guds dom. Det letter og skaber fri rum for at gøre det gode.

Til fordybelse

Formaningen om at vise en anden adfærd, end ikke-troende eventuelt gør, er ikke en opfordring til at distancere sig fra samfundet og fællesskabet med andre mennesker. Det ville være en misforstået opfattelse. Jesus søgte selv kontakt til mennesker og tjente dem. Men han praktiserede andre værdier: medfølelse barmhjertighed og solidaritet – ud i yderste konsekvens. Den, der følger Jesus, bør være interesseret i almenvellet.

Til eftertanke

Når Gud tar magten, bliver fjender venner,
 hver kvinde søster, hver mand sin bror,
 og alle griber hinandens hænder
 og spiser sammen ved livets bord.
 Da danser lykken fra kyst til kyst,
 da synger alle af hjertens lyst.
 (Hans Anker Jørgensen,
 Salmebogen, nr. 96, v. 6)

Retfærdighed i Jakobs Brev

Jak 2,1-9; 5,1-5

Hvorfor tager Jakob de fattiges parti?

Baggrund

Jakob forholder sig i sit brev til en kristendom, der ikke længere viser sin tro i praksis. Han understreger: *Sandhedens ord*, hvorved kristne fødes (1,18), er en kraft, der medfører konkret handling.

Et af emnerne, som Jakob tager fat på, er måden, man behandler de fattige og nødlidende på i såvel menigheden som i samfundet. Når Gud møder mennesker med vedvarende godhed, skal de også gøre det. Når Gud har velsignet og udvalgt de fattige, for at de kan arve Guds rige (Matt 5,3; Luk 6,20), så skal de kristne også respektere dem og ikke nedprioritere dem til fordel for de velhavende. I modsat fald gør de sig skyldige i ikke at følge næstekærlighedsbuddet, *den kongelige lov*, det højeste og vigtigste bud. Gør man sig skyldig i overtrædelse af dette bud, har man overtrådt hele loven. "Vi bliver dømt efter denne lov, da Gud måler med barmhjertighedens målestok (sml. Matt 5,7; 18,21-35; 25,31-46; Luk 6,36)" (SEB 1828).

At der hos Gud ikke findes personsanseelse, og at han ikke tolererer, at rige og ansete mennesker i hans rige favoriseres, mens fattige og værgeløse forfordeles, er allerede en central tanke i GT (sml. 5 Mos 10,17-19).

Til fordybelse

"Jakobs Brev er henvendt til mennesker, der er splittede eller forvirrede på grund af konflikter eller er plagede af fristelser. Det skal hjælpe dem til at få en dybere, mere ærlig og handlekraftig indsigt i deres eget indre. Ved hjælp af den nådige Gud, der giver alle rundhåndet og uden bebrejdelser (1,5), findes der veje ud af trængslen" (Paul F. Barkman, *Der heile Mensch*, Kassel 1968, 41).

Ekskurs

At handle socialt – at hjælpe effektivt

Jak 1,27

"Tilflugtshytten", der her er tale om, ligger ikke i bjergene, men i Schwedt i det nordøstlige Brandenburg. Den opsøges ugentligt af op til 500 mennesker. De, der har behov for det, kan få mad, misbrugere kan få rådgivning, og flygtninge kan få tyskundervisning. I ugens løb stiller cirka 50 mennesker deres arbejdskraft til rådighed: Organiserede frivillige, hjælpere og praktikanter. Nogle af de borgere, der modtager hjælp, er også selv hjælpere.

Denne "tilflugtshytte", der blev etableret i 1995, har en bemærkelsesværdig forhistorie, der går 30 år tilbage. Når den daværende lokale adventistpræst kom hjem til sin lejlighed om aftenen, måtte han ofte først tage et skridt hen over en fuld mand for at komme ind. Han hjalp denne mand med at komme ud af sit misbrug og oprettede sammen med ham en gruppe for misbrugere, som senere udviklede sig til "Tilflugtshytten". Den er nu en realitet, fordi der var én, der i kristen næstekærlighed blev ramt af en andens nød.

Den grundlæggende værdi, som den tyske velgørenhedsorganisation Advent-Wohlfahrtswerk bygger på, er næstekærlighed. AWW er en almennyttig, social organisation, der i samarbejde med lokale myndigheder tilbyder egnede rammer, så denne værdi kan praktiseres som en effektiv og vedvarende hjælp til selvhjælp.

Som stiftende medlem af "Paritätischer Wohlfahrtsverband" (paraplyorganisation) er AWW sammen med andre velgørende aktører talerør for mindre privilegerede og yder dermed en uundværlig indsats for sammenhængskraften i samfundet (M. Götz, AWW-afdelingsleder, Berlin-Mitteldeutsche union).

Resumé

På samme måde som Jesus opfyldte *den kongelige lov*, næstekærlighedsbuddet, bør hans efterfølgere også efterleve dette princip. Urmenighedens erfaringer viser på forbilledlig vis, hvordan solidaritet ser ud i praksis.

Spørgsmål til drøftelse

Indledende
spørgsmål

Når I tænker tilbage på den tid, I har haft et tilhørsforhold til menigheden, hvilke mennesker kommer I så i tanker om, der har berørt jer på grund af deres engagement for andre?

ApG 4,32-34

Hvordan har I det, når I læser om de første kristnes indbyrdes solidaritet?

Hvordan kan dette princip realiseres i dag?

2 Kor 8,
7-9. 13-15

Hvad synes I om de argumenter, Paulus bruger for at opfordre korintherne til at samle ind til de fattige i Jerusalem?

Rom 12,1-20

Hvor højt prioriterede Paulus fællesskabet i menigheden?

Jak 2,8

Hvordan ville der nu om dage se ud i en menighed, hvor "den kongelige lov" stod i centrum for al omgang med hinanden?

Afsluttende
spørgsmål

Hvad forstår I ved solidaritet?